

Livia Dimulescu

Femeia la cincizeci de ani



EDITURA UNIVERSITARĂ

Redactor: E. Giurgiu
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Coperta: Monica Balaban
Ilustrații coperta și interior: Manuela Toderaș

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

DIMULESCU, LIVIA

Femeia la cincizeci de ani / Livia Dimulescu. - București : Editura Universitară, 2021

Conține bibliografie

ISBN 978-606-28-1304-8

821.135.1

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062813048

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2021
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021 – 315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47/ 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

Femeia la cincizeci de ani
are copacul doldora de fotografii.
Zugrăvește constant
casa în care lipsesc oglinzi.
La baza copacului,
cresc din ce în ce mai multe
cruci,
sub care morții sforăie,
se dau cu nămol,
se-nghesuie să primească
iertare și mir.
Femeia la cincizeci de ani
nu mai are puful fin
sub aripile rămase înfipte
în albumele cu fotografii.



Femeia la cincizeci de ani se uită la unghiile lăcuite dimineța, la cafea. Gunoierii adună leșul smocurilor de păr pe care ea îl aruncă seara când, în fața oglinzii, pieptănul cu țepi rari ca o greblă cară pământul dintre firele de păr. Noaptea, ies licuricii pitiți în părul despletit, ies și fluturii cap-de-mort cu câte un ochi gigantic fixat pe fiecare aripă. Unghiile lăcuite dau pământul la o parte, ca pe o plapumă, de sub care iese trecutul - cernoziom - în care primăvara își pune răsaduri: bulbi îmbibați de lacrimi. Unghiile vopsite în roșu nu sângerează când creierul se despică în două emisfere egale, între care silueta femeii se plimbă agale, alee bine conturată cu șisuri de garofițe de piatră... Drumul e încă lung, dar pietruit, sub pietre colcăie melci și ierburi strivite de vânt; părul femeii se încâlcește în ele, când se-apeacă să culeagă câteva garofițe de piatră. Le pune pe cap ca pe o coroană a victoriei și-și continuă drumul anevoios, pe care-l zărește și-n zațul de cafea, dimineța, când pune amprenta degetului mare în viitor; parcă vede un luminiș sau doar o rază de soare care-i mângâie pe creștet cununița din garofițe de piatră.

Azi-noapte – o aripă de înger
și mâna stângă.
M-am sprijinit în ea.
Luna coborâse pe umeri,
Mă împovăra.
Pământul mă ținea
de mână
și cânta între mama și tata.
eu,

aripa
și Dumnezeu.

Femeia la cincizeci de ani învață un alfabet nou. Doamna învățătoare e serioasă, cu fața ca un sloi de gheață. Deschide catalogul în fiecare an, elevii sunt indisciplinați, chiulesc des și pleacă în Rai. Băncile au câte o clepsidră ca un far care amintește de timp și de nisip. Și de pământul tasat unde învățătoarea, neînduplecată, îi trimite pe toți elevii neatenți, mai toți analfabeți. În bănci, e încă lume multă, învățătoarea are un glas strident și vocea ei împrumută tonalitatea unui pescăruș care țipă de foame. Femeia întoarce clepsidra în fiecare an, își face temele, cântă colinde de Crăciun și participă la excursiile școlare. Înainte să treacă un hop, o grijă, când frica o strangulează, ea iese în recreație. Mama și tata se țin de mâinile, încrucișate. Ea se-așază în hamacul lor și se leagăna până când cerul i se lipește de frunte și prinde curaj să intre în clasă, să stea în bancă. Învățătoarea deschide catalogul și femeia se ridică în picioare: „Prezent!”

Clepsidra macină timp și nisipul e fin.

Am o casetă cu bijuterii. Gablonțuri cu sclipici. Mi-aș dori ca poemul acesta, pe care-l simt mereu, în noiembrie, să încapă acolo, să-i găsesc un culcuș. Sau în urechea scoicii care se reflectă în oglindă. Sub pernă, de ce nu?! Ca o creangă de busuioc de care se agață disperările unei fete bătrâne. De lustră, da, îl atâră de lustră și, ori de câte ori intră vântul pe sub ușă, el să se legene. Poemul ăsta e în vârful pixului, pot sta cu el între degete minute în șir: îl

aștept ca pe Moș Crăciun în Ajun, cu bradul împodobit cu omul de zăpadă la poartă. Poemul acesta se diluează în fiecare an, se stafidește, l-aș putea strecura în cozonac ca pe un răvaș, musafirul îl deschide și citește. Nu-i încântat, poemul nu este despre un viitor armonios, ci e cel mai trist poem despre atâtea lucruri pe care nu le-nțelege. Poemul acesta e tristețea lucidă a unei zile de noiembrie, când totul pare un inel ieftin, cu câteva pietre strălucitoare; îl ascunzi în caseta cu gablonțuri, ți-e rușine să-l scoți la vedere.

Ce păpușar neîndemânatic te mânuiește, femeie? O fi bătrân și nu poate să ridice mâinile. Bâlciul tău îl obosește. Amețește când vede căluții cum se-nvârt în cerc. Cercuri în cercuri, fiecare se veselește în comedia lui. Ce păpușar atent ai deasupra capului, femeie? Știe repertoriul pe de rost, e un orator bun, tot pământul îl ascultă când e cutremurat de câte-o grijă. În locașul lui, ține câte un jurnal pentru fiecare: pe ani, zile, secunde. Din când în când, câte o șuviță de păr stă mărturie între pagini că ai avut câteva cumpene. Atunci, el era prea obosit și te-a lăsat mai mult în genunchi. Firele străvezii cu care-ți mânuiește destinul au îngeri-acrobați agățați în ghirlandă. Ei țin echilibrul când cerul se-ntunecă și câte o furtună împrăstie în bâlci pericolul. În bâlci, toată lumea strigă, așteaptă scamatorii de duzină, îndrăgostiții se dau în lanțuri, pe tarabe se vând amintiri, e un aproape-departe în vânzoleala asta fără sfârșit. Păpușarului îi plac culorile vii, tihna celor care vând nimicuri, hazul cu care își vând viața ca pe-o marfă oarecare. Ce păpușar plin de umor te mânuiește, femeie? Și răbdător ca un bunic care te-așază pe genunchi și scoate din buzunar o carte veche. Ciulești urechile și povestea curge de la sine.

Spre deosebire de mama, tatăl meu a fost veșnic tânăr. Așa a și murit. Retrospectiv, nu mi-l pot imagina bătrân. Roșu în obraji tot timpul anului, pedant și energic, mirosind a parfum bulgăresc, of, bulgariiăștia, mereu cu un pas în fața noastră în comunism: bărbierit zilnic și scrobit de mama până la batistă, culegea viața, oamenii, banii și petrecerile oriunde se afla. Prietenii roiau ca muștele, curtea și casa noastră erau în permanență pregătite de un prânz cu șapte-opt persoane, de o cină care se prelungea până spre două noaptea, la care mai pica și câte un lăutar cu acordeonul sau fotograful urbei, immortalizând pahare cu vin (excepțional, de Dealul Mare), tăierea porcului în aburi de țuică fiartă sau nenumăratele nunți și botezuri la care tata era așezat în capul mesei. Lăutarul trebuia să-și înceapă cântarea cu „Radu mării, Radule” și era răsplătit până în zori. Eram deja în clasa a XI-a, iar tata credea că sunt într-a IX-a. Nu-mi aduc aminte decât momentul când semna carnetul cu note și punea un mare semn de întrebare la limba rusă, unde aveam doar 9. Obligat de Ceaușescu să termine liceul la seară, a apelat la mine să-i scriu lucrarea la rusă - el copia literele de tipar și era în permanență respins. Tata avea umorul în buzunarul de la piept, pofta de viață îi ieșea prin toți porii, rămânea suspendată ca un vălătuc în care se-mpiedicau cel puțin trei-patru prieteni în fiecare zi. Lustruia toată încălțăminteaa cu cremă, avea grijă ca butoaiele cu vin și țuică să fie bine spălate, vopsite și așezate în beci – butoaiele sunt și acum, pictate și datate – în ele intrau peste o mie de litri de vin. Se grăbea dimineața să ne-aducă pâine fierbinte, pe care o arunca în pat, peste noi, ca să ne trezească. Pofticios până

în străfunduri, lacrima la orice poveste de viață emoționantă. „E filotim ca tine”, îmi spunea mama, sorbindu-l din ochi.

Femeia la cincizeci de ani
are mâinile legate
la spate.
De ele atârnă îngerul alb,
Transparent.
Îngerul negru îi curăță
vene, îi face o transfuzie zilnică
de tinerețe
care se-adună ghem, în obraji.
Noaptea,
cade buimacă, îngerii o dezleagă.
Cu ochii în sus,
din culorile lor,
atârnă de tavan un pui de înger gri,
pe care-l așază
pe perna din dreapta.

Femeia la cincizeci de ani are părul lung. E un arbust uriaș, sub care cunoscuții se-ascund, deapănă amintiri, împletesc, când au timp, cosițe lungi. Din ele fac coșuri în care pun câte o sticlă cu vin, prescuri, lumânări și bomboane fondante, pe care le împart copiilor sărmani. Femeia și-a lăsat părul lung ca să-și acopere anii când i-a fost frig; sau ca un așternut cald în care se strecoară, noaptea, călători hoinari. De fiecare fir, atârnă povești hazlii sau bizarerii. Ține la îndemână și o cutie cu primul ei

smoc de păr, tăiat de nași pe când abia împlinise un an. Părul coboară toți anii ca pe tobogan, intră în fiecare album cu fotografiile pe care familia îl răsfoiește vara. Iarna, femeia se-nvelește în el, vara o găsește cu mii de cosițe blonde, cu funde, agrafe și bani de argint care murmură un cântec de clopoței lăsați de izbeliște, la cheremul vânturilor.

Femeia nu pleacă nicăieri fără părul ei, de aceea, dacă îl piepteni cu răbdare, observi că pe firul de păr stau la taclale toate viețile ei. Foarte rar, când viața dă semne de oboseală, o coafeză retează câte un centimetru din el. Restul se-așează într-o cutie cu amintiri și vântul îl înalță ca pe un copil bătrân.

Îmi doream o frățioară, să mă joc și să-i vorbesc. Mă plimbam de-a lungul și de-a latul curții, sub bolta de viță-de-vie și nu m-aveam decât pe mine. A adus barza și frățioara, părea prea mare pentru o barză, dar dacă mă gândeam bine, parc-am văzut-o lângă fereastră cum așeza coșul de rafie sub o tufă mare de mâna-Maicii-Domnului. Mama era transparent de albă și mi-a așezat-o în brațe. Cu un cap rotund și ochii cât două cepe, sora mea plângea continuu. Pe ea n-o cumpăraseră de la țigani pe-o sită cu mălai. „Dacă nu ești cuminte, te dau la țigani.” „Te-am luat pe-o sită cu mălai.” Mi se părea că sunt exagerat de cuminte, Alina nu. Ea plângea cât e ziua de mare, tata era mândru și înfocat ca un curcan: - „Băiatu' lu' tata”... – și eu legănam pe picioare, o legam cu niște curele ca să nu cadă din căruț și-i puneam pe cap „gădilata” – căciula fără de care nu adormea. Peste zi, trebuia să dorm cu ea și se trezea după zece minute, trăgându-mă de pleoape să se

asigure că am adormit. Mi-a ocupat mult timp pe la șapte-opt ani, era răsfățată și drăgălașă, avea tot ceea ce-mi lipsea mie. Părul îmi crescuse lung și sârmos, Alina mă alerga cu foarfeca să mi-l taie. Mi-aduc aminte că, pe la optsprezece ani ai mei, mă ajunsese din urmă, aveam aceeași statură, ten, ochi, păr... tata abia ne recunoștea de departe; Alina a fost preferata lui, „nu-i luau câinii mămăliga din gură”, era singura care-l înfrunța: „Azi am luat un patru, ai auzit?” Nu-i păsa, prietenoasă și curioasă, intra în lumea adulților cu nonșalanță, le imita gesturile, ticurile, avea teatrul în sânge. Poate că par povești neverosimile, dar tata, când era în comă, n-a reușit să plece dintre noi până n-a venit Alina de la București – unde se ascunsese de veștile noastre rele zile în șir – și l-a mângâiat pe fruntea inconștientă.

Femeia la cincizeci de ani
are o oală de lut
cu gânduri,
pe care o îngroapă în
pământ
Ele îi ies în întâmpinare
Afară,
se-agață de crengi
ca liliecii
noaptea, se strecoară
ca hoții
în oala de lut
unde e răcoare
Se dezbracă,

întunericul
e haina cu care
adoarme
femeia la cincizeci de ani.

Noi nu mai avem timp să dospim amintiri. Mestecenii trăiesc laolaltă, noi suntem nucii singuratici de la poartă. Albușele cu fotografiile vor fi pline la jumătate, inima bate în retragere, trupul se-acoperă toamna de frunze; sunt prea multe de desfrunzit ca să faci loc unui mugure. Sunt prea scurte toamnele ca să-ți citești toate poveștile, nu avem atâtea lemne să trosnească iarna în soba lângă care ne-am putea tolăni ca să ne-amintim de Andersen, de Cuore; când să te mai întreb ce-ți place? Tandrețea iese din vocabular, viața ne dă peste cap, ce să întreb mai întâi: „Ți-a plăcut geografia la școală? Ai plâns când un personaj dintr-o carte suferea de moarte? Vorbești mult la cafea? Ai avea răbdare să presăm un trandafir într-o carte? Și, mai ales, ai intuit când mă doare? Când să ne găsim o zi să-ți povestesc ceea ce-mi place? Unde să mă strecor, ce notă muzicală indispensabilă aș putea fi pe portativul vieții tale? „Poate că ar trebui să înjumătățim: și cafeaua, și povestea, și dorința. Restul îl acoperim cu frunze”.

Știi, mamă, când plouă, stai în mușcată. Sari de pe o petală pe alta, ești slabă ca o stafie – nu cred că există stafii grase – și tata te ține mândru după umeri. Ai o rochie din mătase naturală care nu se șifonează. Multicoloră, abia te deslușesc dintre petale. Doar tivul e descusut, să nu uit să-ți aduc aminte.

De-atunci aveai o desagă cu poveri și o târai după tine. Te iau din mușcată și vreau să facem o piramidă cu palmele. Tu ți le așezi peste ale mele, ca să mă simt protejată. Apoi, ne îmbrățișăm cum știm amândouă, adică faci o za dintr-un lanț care mă-nfășoară de la glezne, lanțul are lacăt și cheia o punem în ghiveci – vecinii nu sar gardul să ne fure îmbrățișarea.

Am putea să-ntindem o masă lungă ca aceea pe care am urcat-o-n pod (în pod încă mai miroase a porumb, câte un păianjen îmi mai aduce aminte de tine) - să-i invităm pe toți oamenii cu care ne-am îmbrățișat. Tu știi să faci plăcinta aceea cu brânză, eu ornez salata boeuf, tata trage vinul din butoaie, bunica adună pătrunjelul pentru ciorbă și bunicul deja e abțiguit la ora zece. O să fie o hărmălaie mare, nu ne vor ajunge fețele de masă din damasc și vecinii se vor aduna la poartă. Toată lumea se va îmbrățișa cu noi, of, ce obosite o să fim!

Stai liniștită, toate trec, doar îmbrățișare ca a noastră nu are nimeni.

N-o să știi niciodată adevărul despre mine. Nici eu nu-l știu. Pot fi femeia blândă și să te-ascult o săptămână. Te primesc în iatacul meu ca pe un oaspete: aici, în adăpostul meu, sunt româncă pur-sânge. Știu cum trebuie să învălui o stare, să dau brânci unei nemulțumiri, pot să las cuțitul să taie-n carne vie, nu strig, mă vindec rapid. Te las să intri pe toate ușile, dormi în camera cea mai bună, merg tiptil să nu deranjez, îmi scot hainele atunci când mă vrei, mă-mbrac ca o doamnă din înalta societate: știi multe.